

JAARVERSLAG 2004 DNPP

Inleiding

Het jaar 2004 kende voor het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) een relatief rustig verloop. Anders dan in 2002 en 2003 waren er geen Tweede-Kamerverkiezingen, die altijd veel werk met zich meebrengen. De verkiezingen voor het Europees Parlement – door politicologen als ‘*second order elections*’ beschouwd – zijn ook in dit opzicht van een andere orde.

In het kader van het voornemen van het tweede kabinet-Balkenende om het kiesstelsel te wijzigen, kreeg het DNPP opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te inventariseren op welke wijze partijen in landen met sterk uiteenlopende kiesstelsels hun kandidaatstelling hebben geregeld. Na de afronding van dit onderzoek kreeg het DNPP van het ministerie het verzoek in kaart te brengen in welke mate afwijkend stemgedrag en afsplitsingen van parlementaire fracties zich voordoen in landen met andere kiesstelsels. De resultaten van deze studie zouden in 2005 worden gepubliceerd.

Vanzelfsprekend hield het DNPP zich in 2004 ook bezig met zijn primaire taken. Publicaties van en over partijen werden verworven en gecatalogiseerd, en bezoekers geassisteerd.

Wetenschappelijk Adviescollege ten behoeve van het DNPP

Conform het reglement van het DNPP (art. 7, 8, 9 en 10) werd in 1980 het Wetenschappelijk Adviescollege ten behoeve van het DNPP ingesteld. Op 1 januari 2004 bestond het Adviescollege uit de volgende leden:

- prof.dr. D.F.J. Bosscher, hoogleraar Eigentijdse Geschiedenis, op voordracht van de Faculteit der Letteren;
- prof.mr. D.J. Elzinga, hoogleraar Staatsrecht, op voordracht van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid;
- prof.dr. F.N. Stokman, hoogleraar Methoden en Technieken van Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek, op voordracht van de Faculteit der Psychologische, Pedagogische en Sociale Wetenschappen;
- dr. J.M. van Boetzelaer (voorzitter), tot 1 september 2003 secretaris-directeur Universiteit en Hogeschool Groningen

- (UHG), op voordracht van de Bibliothecharis;
- dr. A.C. Klugkist, Bibliothecharis, adviserend lid.

Het Wetenschappelijk Adviescollege kwam in het verslagjaar op 8 juni bijeen. Onder andere werd gesproken over de oprichting van een samenwerkingsverband waarin het DNPP met het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis (CPG) en het Parlementair Documentatiecentrum (PDC) zal participeren.

Personeelsformatie

Op 1 januari 2004 was de staf van het DNPP als volgt samengesteld:
drs. G.B. Auping – medewerker in het kader van de WIW-regeling (0,8 fte)
drs. B.H. de Boer – documentalist (0,6 fte)
mevr. C. Karimi Fard – secretaresse (1,0 fte)
dhr. G.J. Krajenbrink – tijdelijk projectmedewerker (0,5 fte)
dr. A.P.M. Lucardie – wetenschappelijk medewerker (0,5 fte)
dhr. M. Pragt – medewerker in het kader van de WIW-regeling (0,8 fte)
mevr. D. van Rheenen – documentaliste (0,4 fte)
dr. G. Voerman – Hoofd (1,0 fte)

Dhr. G.B. Auping en dhr. M. Pragt waren in het verslagjaar op het DNPP werkzaam op basis van de WIW-regeling. De aanstelling van dhr. Auping werd met ingang van 1 maart met een jaar verlengd; die van dhr. Pragt met ingang van 1 februari met een half jaar tot 1 augustus, waarna hij het DNPP verliet. De aanstelling van dhr. G.J. Krajenbrink in het kader van het digitaliseringsproject partijaffiches (dat wordt gefinancierd door het Mondriaanfonds; zie hieronder) liep op 1 oktober af. Van 1 april tot 1 september en van 1 oktober tot en met 31 december was drs. A.C.J. Marchand tijdelijk aangesteld in verband met werkzaamheden ten behoeve van een tweetal rapporten die het DNPP in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties opstelde (zie hieronder).

Ook in 2004 kon de staf van het DNPP een beroep doen op de vrijwilligers drs. J. Hippe en drs. R.F. van Wijk. Beiden zijn jarenlang in deze hoedanigheid bij het Documentatiecentrum betrokken. Zij houden zich vooral bezig met de ontsluiting van publicaties ten behoeve van de catalogus van het DNPP.

Dienstverlening

Zoals gebruikelijk legde de dienstverlening een groot beslag op de arbeidstijd. In 2004 bedroeg het aantal bezoekers naar schatting ruim 900;

het aantal verzoeken per brief, telefoon of email lag rond de 1.000. Ook dit jaar waren het vooral doctoraalstudenten van verschillende disciplines die een beroep op het DNPP deden. Daarnaast meldden zich HBO-studenten, leerlingen van middelbare scholen, journalisten, AIO's en andere wetenschappers.

Ook dit jaar werden de beide wetenschappelijk medewerkers van het Documentatiecentrum door verschillende radio- en tv-programma's en door de schrijvende pers benaderd. Niet alleen werd informatie verstrekt, maar soms werden politieke gebeurtenissen ook becommentarieerd.

Naast dit alles ondersteunde het Documentatiecentrum ook onderwijsactiviteiten van verschillende aard (zie onder 'Relaties met instellingen en het onderwijsveld').

Documentatie

De tweede belangrijke taak van het DNPP, naast en als voorwaarde voor de dienstverlening, bestaat uit documentatieactiviteiten. Voor een uitgebreid en geactualiseerd overzicht van de op het Centrum aanwezige periodieken en overige collecties wordt verwezen naar de website van het DNPP (www.dnpp.nl). Hieronder volgt een globale aanduiding.

In 2004 werden op het DNPP de volgende collecties (waarvan de eerste vier toegankelijk zijn via de geautomatiseerde catalogus) bijgehouden en uitgebreid:

1. *boeken*. Deze collectie bevat vooral historische en politicologische literatuur betreffende politieke partijen, alsmede (auto-)biografieën van politici. Het aantal boeken bedroeg eind 2004 circa 3.600.

2. *brochures*. Deze verzameling bestaat grotendeels uit door politieke partijen of verwante organisaties uitgegeven brochures, nota's en rapporten. Deze publicaties worden systematisch aangeschaft. Eind 2004 waren ongeveer 5.900 brochures gecatalogiseerd.

3. *knipsels*. Op het DNPP is een uitgebreide collectie krantenknipsels aanwezig over partijpolitieke ontwikkelingen in Nederland, met het accent op de activiteiten van de partijen buiten het parlement. Deze knipselverzameling gaat terug tot het begin van de jaren zeventig. Momenteel worden zes dagbladen geknipt: het *Dagblad van het Noorden* (voorheen *Nieuwsblad van het Noorden*), *NRC Handelsblad*, *Trouw*, de *Volkskrant*, *Nederlands Dagblad* en *Reformatorisch Dagblad*.

4. *opinie- en partijbladen*. Het DNPP bezit een uitgebreide collectie opiniebladen (die teruggaat tot 1973) en partijbladen. Bij deze laatste categorie wordt gestreefd naar volledigheid.

5. *affiches*. In 2003 werd met financiële steun van het Mondriaanfonds (zie hieronder) begonnen met de digitalisering van de door het DNPP

beheerde partijaffiches. Naar verwachting zullen in 2005 deze collectie en de bijbehorende catalogus op de website van het DNPP beschikbaar komen. Aan het einde van 2004 telde de affichedcollectie ongeveer 2.150 verschillende exemplaren. Tegen betaling worden scans ter beschikking gesteld.

6. *geluidsarchief*. Naast interviews met prominente partijpolitici (veelal gehouden in het kader van een specifiek onderzoek) bevat deze collectie vooral integrale geluidsopnames van belangrijk geachte partijbijeenkomsten zoals congressen en partijraden. De laatste jaren wordt deze collectie echter nauwelijks meer aangevuld. Eind 2004 telde het geluidsarchief ruim 350 geluidsbanden en ongeveer 400 cassettes.

7. *archieven*. Het DNPP ontvangt regelmatig (supplementen op de) archieven van partijen (van de VVD en D66) en particulieren. Voor een actueel overzicht van de archieven die het DNPP in beheer heeft, wordt verwezen naar de website (www.dnpp.nl). Hier zij nog vermeld dat met uitzondering van de collecties waarvan de plaatsingslijst nog in voorbereiding is, al deze archieven voor onderzoek beschikbaar zijn. In verband met de beperkende voorwaarden die soms door de archiefhouder aan de raadpleging van een archief worden gesteld, verdient het aanbeveling hierover van tevoren met het DNPP contact op te nemen. Het is in alle gevallen noodzakelijk schriftelijke toestemming voor raadpleging te verkrijgen van het Hoofd van het DNPP.

8. *websites*. Sinds 2001 archiveert het DNPP regelmatig de websites van de politieke partijen en hun nevenorganisaties (zie de speciale website: www.archipol.nl). Voor raadpleging van deze collectie is toestemming nodig: een wachtwoord en *username* kan via de archipol-site worden aangevraagd.

9. *overig*. Zonder uitputtend te zijn, worden hier nog de volgende collecties genoemd:

- statuten, reglementen, jaarverslagen, verkiezings- en beginselprogramma's;
- congresstukken (van congressen, partijraden, algemene ledenvergaderingen);
- elektronische publicaties (beginsel- en verkiezingsprogramma's, artikelen uit de Jaarboeken van het DNPP), raadpleegbaar op de website van het DNPP.

Mede om de collecties op specifieke deelreinen ook voor een vroegere periode zo volledig mogelijk te maken, zijn in het verleden bibliografische projecten opgezet. Met het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme (HDC) van de Vrije Universiteit te Amsterdam bereidt het DNPP momenteel een bibliografie en archievenoverzicht van de protestants-christelijke partijen voor.

In 2004 ontving het DNPP opnieuw enkele particuliere schenkingen van documentatiemateriaal. Daarnaast vulden D66 en de VVD hun reeds op het DNPP gedeponeerde archieven aan. Op zijn beurt droeg het Documentatiecentrum in november het archief van de anti-revolutionaire kiesvereniging Ulrum over aan het archief van de gemeente De Marne.

Automatisering en Internet

De catalogus van het DNPP is niet alleen beschikbaar via de *on-line* algemene catalogus van de RUG-bibliotheken, maar ook via de website van het Documentatiecentrum (www.dnpp.nl). Op deze site biedt het DNPP tevens organisatorische en documentaire informatie aan over de Nederlandse politieke partijen.

Het DNPP biedt op zijn site ook *on-line* en *full-text* verkiezings- en beginselprogramma's van politieke partijen aan. Het opnemen in deze elektronische bibliotheek van andere partijpublicaties (artikelen uit de tijdschriften van de wetenschappelijke bureaus, brochures en dergelijke) is de laatste jaren gestagneerd.

Per 31 december 2004 telde de geautomatiseerde catalogus van het DNPP ongeveer 97.000 titels van boeken, brochures en artikelen uit partijbladen, opiniebladen, wetenschappelijke tijdschriften en dagbladen.

Digitalisering partijaffiches

In mei 2003 kende de Mondriaan Stichting in het kader van het project 'Behoud en selectie van Academische Collecties' het DNPP een subsidie toe van ruim 26.000 euro. Dit bedrag was bestemd voor de conservering en digitalisering van de collectie partijaffiches van het Documentatiecentrum. De voortgang van het project liep in 2004 vertraging op als gevolg van ziekte van de verantwoordelijke medewerker. Naar verwachting zullen in 2005 alle affiches via een op de website van het DNPP te raadplegen catalogus toegankelijk zijn gemaakt.

Onderzoek en publicaties

Behalve documentatie en dienstverlening heeft het DNPP ook tot taak wetenschappelijk onderzoek naar Nederlandse politieke partijen waar mogelijk te stimuleren, te ondersteunen en te begeleiden. Om deze taken naar behoren te kunnen vervullen, zijn goede contacten met het onderzoeksveld van belang. In 2004 werden verschillende onderzoeksprojecten door het DNPP ondersteund. Zij worden om redenen van overzichtelijkheid hier samen met het hierboven genoemde documentatieproject gepresenteerd:

- Bibliografie betreffende de protestants-christelijke partijen; in samenwerking met het HDC.
- Onderzoek samenwerkingsproces GPV en RPF, in samenwerking met de vakgroep Sociologie van de RUG (gestaakt).
- ‘Nederlandse politieke partijen on-line. De betekenis van internet voor de partijorganisaties en de verkiezingscampagnes’. Onderzoek naar de digitale verkiezingscampagne van 2002 en 2003, uitgevoerd in samenwerking met dr. M. Boogers (Centrum voor Recht, Bestuur en Informatisering van de Universiteit van Tilburg).
- ‘European Green Party Members Pilot Project’; onderzoeksproject gecoördineerd door W. Rüdig (University of Strathclyde).
- Partijgeschiedenis Christelijk-Historische Unie (CHU); onderzoeksproject gefinancierd door het Ubbo Emmius Fonds van de Rijksuniversiteit Groningen.
- Onderzoek wijze van kandidaatstelling door partijen in landen met uiteenlopende kiesstelsels; in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (afgerond).
- Onderzoek afwijkend stemgedrag in en afsplitsingen van parlementaire fracties in landen met uiteenlopende kiesstelsels; in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Naast de hierboven vermelde ondersteuning van onderzoeksprojecten hebben individuele medewerkers van het DNPP geparticipeerd in onderzoeken en deelgenomen aan wetenschappelijke congressen, zoals onder meer het Politicologenetmaal in Antwerpen, de Joint Sessions van het European Consortium for Political Research (ECPR) in Uppsala, en een conferentie over de Europese verkiezingen van 2004 georganiseerd door de Universiteit van Luxemburg.

In 2004 verzorgden de stafleden van het DNPP de volgende publicaties en papers:

wetenschappelijke publicaties

- M. Boogers en G. Voerman, ‘De betekenis van partijsites tijdens de campagne voor de Tweede-Kamerverkiezingen van 2002. Een onderzoeksverslag’, in: *Jaarboek 2002 Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen*, Groningen, 2004, 267-280.
- M. Boogers en G. Voerman, ‘Who visits political websites and why? Online survey of visitors to political websites during the Dutch 2002 campaign’, in: *The Electronic Journal of Commu-*

- nication/*La Revue Electronique de Communication*, 14 (2004), nos. 3-4 (www.cios.org/getfile/01436_EJC).
- Paul Lucardie en Gerrit Voerman, *Portaal tot het parlement. Kandidaatstelling binnen politieke partijen in acht westerse landen*, Den Haag/Groningen, 2004.
 - Paul Lucardie, 'Paradise Lost, Paradise Regained? Christian Democracy in the Netherlands', in: Steven Van Hecke en Emmanuel Gerard, red., *Christian Democratic Parties in Europe since the End of the Cold War*, Leuven, 2004, 159-178.
 - A.P.M. Lucardie, 'Populism: polder and prairie. The rapid rise and fall of Pim Fortuyn', in: *Inroads. A journal of opinion*, (2004), no. 15, 55-62.
 - A.P.M. Lucardie, 'Ex Oriente Lux. Nieuwe partijen in Nederland vergeleken met Duitse soortgenoten', in: *Jaarboek 2003 Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen*, Groningen, 2004, 198-231.
 - P. Lucardie en G. Voerman, 'The Netherlands', in: *European Journal of Political Research*, 43 (2004), 7/8 (december), 1084-1092.
 - Gerrit Voerman, 'De politieke partij tussen staat en maatschappij', in: J.W.M. Engels en M. Nap, red., *De ontwikkeling en toekomst van de vertegenwoordigende democratie. Staatsrechtconferentie 2003 Rijksuniversiteit Groningen*, Deventer, 2004, 37-60.

vakpublicaties

- Joop Hippe, Paul Lucardie en Gerrit Voerman, 'Kroniek 2002. Overzicht van de partijpolitieke gebeurtenissen van het jaar 2002', in: *Jaarboek 2002 Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen*, Groningen, 2004, 18-180.
- Joop Hippe, Paul Lucardie en Gerrit Voerman, 'Kroniek 2003. Overzicht van de partijpolitieke gebeurtenissen van het jaar 2003', in: *Jaarboek 2003 Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen*, Groningen, 2004, 15-137.
- Joop van Holsteyn en Gerrit Voerman, 'Kiezers VVD en D66 verschillen totaal', in: *Trouw*, 13 februari 2004, 15.
- J. van Holsteyn, P. Lucardie en G. Voerman, 'VVD'66', in: *Openbaar bestuur. Tijdschrift voor beleid, organisatie en politiek*, 14, (2004), 10 (oktober), 28-31.
- G. Voerman en J. Hippe, 'Nederlandse politieke partijen en de SGP', in: *Zicht. Studieblad voor gereformeerd zicht op politiek en maatschappij*, 30 (2004), 3 (oktober), 12-19.
- G. Voerman, 'De gevolgen van het nieuwe kiesstelsel voor de

- politieke partijen’, in: *Nieuw kiesstelsel. Verslag van de discussiebijeenkomst over de hoofdlijnennotitie ‘Naar een sterker parlement’ op 22 januari 2004*, Den Haag, 2004, 27-37.
- Gerrit Voerman, ‘Op de drempel van een nieuw kiesstelsel’, in: *Staatscourant*, 28 januari 2004, 5.
 - Gerrit Voerman, ‘Een politieke kameleon. Over het aanpassingsvermogen van de Socialistische Partij in Nederland’, in: *Vlaams marxistisch tijdschrift*, 38 (2004), no. 1; 48-58.
 - Gerrit Voerman, ‘De klempositie van politieke partijen’, in: *Socialisme en Democratie*, 61 (2004), no. 3, 60-62.
 - Gerrit Voerman, ‘Nationale moslimpartij nog ver weg’, in: *Het Parool*, 12 augustus 2004, 15; ook verschenen in het *Nederlands Dagblad* en een aantal regionale bladen.
 - Gerrit Voerman, ‘Hijzelf was de hele partij’, in: *NRC Handelsblad*, 3 september 2004.

lezingen, congres- en symposiumbijdragen

- Paul Lucardie, ‘The Short Road to Power – and The Long Way Back. New Parties in Dutch Government (1945-2003)’. Paper presented at the Joint Sessions of the European Consortium for Political Research, Uppsala, 13-18 april 2004.
- Gerrit Voerman, ‘De gevolgen van het nieuwe kiesstelsel voor de politieke partijen’. Lezing gehouden op de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties georganiseerde discussiebijeenkomst over het nieuwe kiesstelsel, Den Haag, 22 januari 2004.
- Gerrit Voerman, ‘De politieke partijen en de directe democratie in Nederland’. Lezing gehouden voor de afdeling Politologie van de Katholieke Universiteit Leuven, 25 februari 2004.
- Gerrit Voerman, ‘VVD66? Over de mogelijkheden en onmogelijkheden van liberale eenwording in Nederland’. Lezing gehouden op het symposium ‘Nederland op weg naar één liberale partij?’, georganiseerd door het Nationaal Archief, Den Haag, 18 mei 2004.
- Gerrit Voerman, ‘De kandidaatstelling binnen de Nederlandse politieke partijen’. Bijdrage aan de expertmeeting over de interne kandidaatstelling bij de PvdA, Utrecht, 24 juni 2004.
- Gerrit Voerman, ‘De ideologische ontwikkeling van de SP en de PvdA’. Gastcollege op de Zomerschool van de SP, 30 juli 2004.
- Gerrit Voerman, ‘Les élections européennes aux Pays-Bas’. Paper gepresenteerd op het ‘Colloque international Elections européennes 2004: débats, enjeux, perspectives’, georganiseerd

- door de Universit  de Luxembourg en de Universit  Libre de Bruxelles, Luxemburg, 23-24 september 2004.
- Gerrit Voerman, ‘Het imago van politieke partijen’. Lezing gehouden voor de Guido de Brès Stichting, het wetenschappelijk bureau van de SGP, 6 oktober 2004.
 - Gerrit Voerman, ‘De kandidaatstelling binnen de Nederlandse politieke partijen’. Lezing gehouden op het GroenLinks Forum, Utrecht, 6 november 2004.

Relaties met instellingen en het onderwijsveld

De politieke partijen zijn vanzelfsprekend de belangrijkste organisaties waarmee het DNPP contacten onderhoudt. Zoals gebruikelijk ontving het Documentatiecentrum van alle partijen periodieken, brochures, nota’s, rapporten en programma’s. Op hun beurt doen de politieke partijen ook regelmatig een beroep op de collecties van het Documentatiecentrum.

Dhr. Voerman onderhield voor het DNPP de contacten met onder andere het HDC, het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG), het Katholiek Documentatiecentrum (KDC), het Parlementair Documentatiecentrum (PDC), het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis (CPG) en het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP). In het verslagjaar maakte hij deel uit van de Wetenschappelijke Raad van het CPG en van de Stichting Kiezersonderzoek Nederland (SKON). Hij fungeert tevens als adviseur voor de twintigste-eeuwse Moskouse archieven bij het Nederlands-Russisch Archiefcentrum (NRAC) van de RUG. Verder maakte hij deel uit van de wetenschappelijke begeleidingscommissie van het geschiedschrijvingsproject ‘Functioneren van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) ten tijde van de Koude Oorlog’, en van de wetenschappelijke begeleidingscommissie van het geschiedschrijvingsproject ‘Christelijk-Historische Unie’. Ten slotte is hij secretaris van het bestuur van het Kossmann Instituut (zie hieronder).

In de vorige paragraaf werden reeds enkele contacten op onderzoeksgebied met universitaire instellingen genoemd. Daarnaast gaven medewerkers van het DNPP in 2004 ook (gast-)colleges en lezingen, waarvan enkele hierboven reeds zijn vermeld. Op 9 februari verzorgde dhr. Lucardie een gastcollege over politieke stromingen en nieuwe partijen aan de Universiteit van Amsterdam. Op 28 januari en 7 april gaf dhr. Voerman een college over de Nederlandse democratie en over de politicus Fortuyn voor het Hoger Onderwijs Voor Ouderen (HOVO) in Groningen. Op 3 maart verzorgde hij een gastcollege in de cursus Inleiding Politicologie van de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de RUG.

Sinds 2001 is dhr. Voerman aangesteld als onbezoldigd universitair docent bij de sectie Eigentijdse Geschiedenis van de Faculteit der Letteren. Uit dien hoofde begeleidt hij studenten bij hun doctoraalscripties.

Samenwerkingsverbanden

In januari 2004 is binnen de afdeling Geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) het initiatief genomen tot de oprichting van het 'Ernst Kossmann Instituut. Centrum voor de Geschiedenis van Politiek'. De achtergrond hiervan werd gevormd door het feit dat aan de RUG een bijzondere combinatie van expertise beschikbaar is op het terrein van de geschiedenis van politiek, dat voorheen werd bestreken door prof.dr. E.H. Kossmann. Het is de bedoeling deze deskundigheid in het Kossmann Instituut te bundelen. Daarin is voor het DNPP een aanzienlijke taak weggelegd, mede vanwege zijn collecties en onderzoek. Voorzitter van het voorlopige bestuur is prof.dr. H. te Velde, secretaris is dhr. Voerman (zie verder de website van het Instituut: www.rug.nl/Kossmanninstituut).

Verder zijn in de eerste helft van 2004 de voorbereidingen gestart om tot nauwere samenwerking te komen tussen de drie universitaire instellingen in Nederland die zich nadrukkelijk met politiek bezig houden: het DNPP, het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis (CPG; verbonden aan de Katholieke Universiteit Nijmegen) en het Parlementair Documentatie Centrum (PDC; verbonden aan de Universiteit Leiden). De drie instituten zijn ieder vanuit een eigen invalshoek betrokken bij het onderzoek naar de politieke en parlementaire geschiedenis, en willen door krachtenbundeling dat onderzoek verder bevorderen. Doel van de samenwerking, die zal worden vastgelegd in een convenant, is het (wetenschappelijk) onderzoek naar en de informatievoorziening over de Nederlandse politiek en de Nederlandse politieke geschiedenis zoveel mogelijk te stimuleren. Dit moet worden bereikt door de ontplooiing van gezamenlijke activiteiten (zoals het organiseren van studiedagen, het uitgeven van congresbundels en dergelijke); en door de onderzoekers op het brede terrein van de Nederlandse politiek en haar geschiedenis zoveel mogelijk ten dienste te zijn door middel van een toegankelijke website. De ondertekening van het convenant zou in 2005 haar beslag krijgen.

Bijzondere activiteiten

Teneinde het vertrouwen van de burger in de politiek te vergroten, besloot het tweede kabinet-Balkenende in het op evenredigheid gebaseerde kiesstelsel in Nederland districten in te voeren. Bij de voorbereiding

van deze plannen werd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ook het DNPP betrokken. Nadat minister Th.C. de Graaf voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties zijn zogeheten hoofdlijnennotitie *Naar een sterker parlement* had gepubliceerd, werd door het ministerie op 22 januari een discussiebijeenkomst in Den Haag belegd voor journalisten, wetenschappers en vertegenwoordigers van de politieke partijen. Dhr. Voerman hield hier een inleiding over de gevolgen van het nieuwe kiesstelsel voor de organisatie van de politieke partijen. Verder werd het DNPP door het ministerie verzocht een inventarisatie te maken van de kandidaatstelling binnen politieke partijen die in verschillende kiessystemen opereren. Het onderzoeksrapport *Portaal tot het parlement. Kandidaatstelling binnen politieke partijen in acht westerse landen* geheten, verscheen in de zomer. Vervolgens kreeg het Documentatiecentrum de opdracht om de relatie in kaart te brengen tussen fractiediscipline, afwijkend stemgedrag en afsplitsingen enerzijds en het kiesstelsel in vier landen. De uitkomsten van dit onderzoek zouden in 2005 verschijnen.

In het kader van de Europese verkiezingen werkte dhr. Lucardie mee aan verschillende programvergelijkingen en aan de productie van een zogeheten 'Stemwijzer', in samenwerking met het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP) en de Stichting Natuur en Milieu.